Р Е Ц Е Н З И Я

от доц. д-р Екатерина Салкова,
определена със Заповед № РД-09-86/05.11.2024 г. на директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките за член на научното жури за публична защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
на

Христо Георгиев Кутиев – докторант в задочна форма на обучение по докторска програма „Наказателен процес“, професионално направление 3.6. Право, научна област „Социални, стопански и правни науки“, на тема:

„ПРЕДАВАНЕ НА СЪД И ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛОТО В СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ”

1. **Биографични данни за докторанта**

Христо Георгиев Кутиев е завършил специалност „Право“ в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2012 г. със специализации „Правораздаване“, „Публична администрация“ и „Международно право и международни отношения“. Още по време на обучението в ОКС „магистър“ той демонстрира интерес към провеждането на изследвания и има две публикации: „*The New Role of National Parliaments in the Decision-Making Process in the European Union“ (In: Bulgarian Journal of International Law, Volume II, Issue 2, pp.119-135, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, 2010)* и *„Биогенетичен детерминизъм на престъпното поведение“ (сп. Семинар БГ, брой октомври, 2014).*

По време на обучението си в университета, през 2010 – 2011 г. Христо Кутиев участва в провеждането на стаж в Софийския районен съд по Стажантска програма „Фулбрайт“, а през следващата година е стажант в адвокатска кантора. Като студент участва активно в постоянните семинари по Право на Европейския съюз и по Международно публично право. В периода 01.10.2011 г. – 01.10.2013 г. Христо Кутиев изучава „Introduction in English law and Law of the European Union“ в British Law Centre, Cambridge.

Докторантът се отличава с траен интерес към изследването на различни актуални правни проблеми и в периода на докторантурата не се задоволява с публикуване само по темата на дисертацията, а концентрира вниманието си и върху други значими въпроси от областта на правото извън темата на дисертацията в пет публикации: *„Атипични деликтни искове за нежелано зачеване и нежелан живот“ (В: Професионален правен блог „Предизвикай правото“ 2017 г.); „Проблеми на научната обоснованост на доказателствата в наказателния процес“ (В: Наказателното правораздаване – традиции и перспективи, Университетско издателство „Св. Климент Охридски,“ С. София, 2018); „Проблеми свързани с изложението на обстоятелствата включени в обвинението“ (Правна мисъл, 2021, № 3-4); „Съдебният контрол върху действията по разследване, извършени в условията на неотложност“ (Научни трудове на Юридическия факултет на Пловдивския университет, том 5, 2023) и „Специфики при реализирането на процесуални права на лицата с интелектуални затруднения и психични увреждания – пострадали от престъпление“ (под печат).* Участвал е с доклади в седем научни форуми (конференции и кръгли маси), бил е член на изследователски екип към Института за изследване на населението и човека при БАН и експерт в експертни групи по акредитация към Националната агенция за оценяване и акредитация.

Христо Кутиев има значителен професионален опит в различни сфери: като сътрудник в компания за управление на вземания, адвокатски сътрудник, адвокат, арбитър в Българския търговски арбитражен съд и асистент във висше училище.

2. Данни за докторантурата

Христо Кутиев е зачислен в докторантура (в задочна форма на обучение) по докторска програма „Наказателен процес“ със Заповед № РД 09-6 от 27 януари 2017 г. на директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките, с тема на дисертационния труд „Подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“ и с научен ръководител проф. д-р Гергана Маринова. С оглед на предприетите промени в НПК, през 2020 г. темата е променена в „Предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“. Въз основа на предложение на Секция „Наказателноправни науки“ и решение на Научния съвет, със Заповед № РД 09-39 от 25 март 2022 е отчислен с право на защита. От приложените документи се установява ***съответствие на дисертанта с минималните национални изисквания*** – представен е дисертационен труд и списък с три публикации по темата на дисертацията, публикувани в сборници с доклади от конференции, проведени през периода на докторантурата и в професионален правен сайт. Сигнали за плагиатство не са постъпвали в научното жури и не съм констатирала такова.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в ***обем 288 страници*** *и съдържа* ***591 бележки под линия***. Библиографската справка включва ***104 източници***, 89 от които на български език, 8 на руски език и 7 на английски език. Отделно са представени списъци на ползваните източници от интернет (7 на брой) и на ползвани сборници (три броя). Дисертационният труд съдържа заглавна

страница; съдържание; списък на използваните съкращения; увод; две глави; заключение; предложения de lege ferenda; библиография и декларация за оригиналност. Съдържанието на всяка от главите е структурирано чрез обособяването на раздели, точки и подточки.

Актуалността на темата на дисертационния труд се предпоставя от липсата на съвременно цялостно монографично изследване на първия стадий на съдебната фаза на наказателния процес. Особено след промените в НПК от 2017 г., в този стадий на процеса се очертават редица недостатъчно изяснени в теорията и практиката въпроси, които трябва да бъдат изследвани, за да се намери най-доброто решение. Това предопределя и **значимостта** на темата на изследването, предвид и същността на този стадий на процеса, определян като „междинен“ – насочен както към цялостна проверка на законосъобразността на предходната досъдебна фаза на процеса, така и към подготовка на законосъобразното протичане не само на първоинстанционното съдебно заседание, в което се решават въпросите по съществото на делото, но и на цялата съдебна фаза, следващите стадии на която са контролни по отношение на втория стадий или съответно осигуряват изпълнението на постановения акт.

В **увода** докторантът обосновава актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд, както и неговата структура и са посочени методите на дисертационното изследване.

В **Глава първа** на дисертационния труд е проследено историческото развитие на предаването на съд в мюсюлманското право, в римското право, в каноническия наказателен процес и в Средновековието. Направен е сравнителен анализ на съвременната уредба на предаването на съд във Франция, Италия, Гърция, Румъния, Черна гора, Армения, Чехия,

Германия, Русия, Англия и Уелс и САЩ. Третият раздел на първата глава съдържа исторически преглед на развитието на предаването на съд и подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание в българския наказателен процес, като уредбата е разгледана съответно във Временните правила за съдебно устройство на България, в Закона за углавното съдопроизводство, в Наказателно-процесуален кодекс от 1952г., в НПК от 1974 г. и в НПК от 2005 г.

Глава втора е посветена на съвременната уредба на предаването на съд и подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание, като са разгледани редица въпроси, характерни за уредбата след 2017 г. След проследяване на научната дискусия по въпроси, свързани с характера на производството и съответно неговите задачи, докторантът обосновава и своето мнение. Анализирана е същността на предаването на съд и компетентността на органите във връзка с него по делата от общ и от частен характер. Разгледани са процесуалните действия във връзка с образуването на производството, вкл. според въведената през 2020 г. уредба относно действията в информационната система на съда. Подробно са анализирани правомощията на съдията докладчик, същността на разпоредителното заседание, действията по насрочването му, участниците в разпоредителното заседание, въпросите, които се разглеждат в него и реда за разглеждането му. Анализирани са възможностите за осъществяване на съдебен контрол върху постановените в разпоредителното заседание актове. Внимание е отделено на важните въпроси, свързани с конституирането на страните и с отстраняването на очевидни фактически грешки в обвинителния акт.

В **заключението** накратко е акцентирано върху значението на първия стадий на съдебната фаза и необходимостта от усъвършенстване на разпоредителното заседание.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Представеният дисертационен труд показва ***задълбочени теоретични знания*** на дисертанта по научната специалност „Наказателен процес" и разкрива ***способности за самостоятелно научно мислене и творчески подход към изследваните въпроси***. Ползвана е значителна по обем научна литература, като литературните източници са цитирани коректно при позоваването на вече обоснованите в теорията становища. Проучена и коректно е анализирана и значителна по обем съдебна практика, относимата практика на Конституционния съд и на Европейския съд по правата на човека, направен е исторически и сравнителноправен анализ на разглежданите въпроси. Дисертационният труд представлява първото съвременно цялостно изследване на първия стадий на съдебната фаза на процеса. Коректно и дори скромно са посочени научните приноси от проведеното изследване. Не само практическа стойност, предвид запознаването на читателя с уредбата на разглежданите въпроси в редица други държави, но и научна стойност има разграничаването на отделните типове системи за предаване на съд, направено в първата глава на дисертационния труд. Изясняването на съдържанието на нормите в сравнително новата уредба, направено в глава втора, самò по себе си има научно-приложно значение и съответно потенциал да допринесе за правилно прилагане на закона, но също така и за неговото усъвършенстване. С приносен характер са редица анализи, направени в отделните части на труда, които систематизират вече изразените становища и добавят нови аргументи (например относно същността на предаването на съд и подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание като самостоятелен стадий на съдебната фаза на процеса и относно значението на предвидената преклузия по чл. 248, ал. 3 НПК), обоснованите собствени становища на дисертанта (например относно последиците от прекратяването на съдебното производство поради

допусната очевидна фактическа грешка в обвинителния акт, относно неспазването на срока по чл. 248а, ал. 1 НПК и относно връчването на обвинителния акт след отстраняването на очевидната фактическа грешка), както и направените предложения de lege ferenda. Част от предложенията намирам за добре обосновани (като например относно допълнението на чл. 247в, ал. 2 НПК, като намирам за необходимо неговото прецизиране, както и относно допълнението на чл. 248, ал. 5, т. 4 и на чл. 252, ал. 4 НПК), а други според мен се нуждаят от допълнително аргументиране, но безспорно са добра основа за развитие на научната дискусия. От изследването е видна способността на дисертанта да подлага разглежданите въпроси на критичен анализ. Стилът е ясен и четивен и наред с правилното ползване на терминологията допринася за лесното възприемане и осмисляне на написаното. Извън съмнение за мен е полезността на дисертационния труд за представителите на научната общност, на органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт и на адвокатурата, както и за обучаваните студенти.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът има три публикации по темата на дисертацията, които са поместени в сборници с доклади от конференции и на професионален правен сайт. Чрез публикациите и представените на конференциите доклади е осигурена възможност за запознаване на научната общност в България с основни тези от дисертационното изследване и апробиране на резултатите от него.

6. Оценка на автореферата

Изготвеният автореферат в структурно отношение съдържа четири части: (1) Обща характеристика на дисертационния труд; (2) Съдържание на дисертационния труд; (3) Научни приноси и (4) Списък на публикациите на докторанта по темата на дисертационния труд. В първата

част са обосновани актуалността и теоретичната и практическата значимост на изследването, посочени са обекта, предмета, целта, задачите и методите на изследването, представена е общата информация относно обема и структурата на дисертационния труд. Коректно (но и твърде скромно) са изведени приносите на дисертационния труд, вкл. направените предложения de lege ferenda. Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Както към всеки труд, могат да бъдат отправени някои критични бележки и към този. На някои места по-детайлно се разглеждат въпроси, които са свързани с темата, но не са във фокуса й (например относно обвинителния акт и тъжбата и относно подсъдността). Струва ми се, че понякога дисертантът се предоверява на някои от изразените становища, като например относно началния момент на действие на правилото за неизменност на съдебния състав, доколкото то гарантира принципа на непосредственост, а в разпоредителното заседание не се събират доказателства, за да намери той проявление. Това разбира се, са незначителни с оглед на общото впечатление от дисертационния труд недостатъци и ни най-малко не разколебават извода за високата научна и практическа стойност на представения за защита дисертационен труд, и предвид добросъвестното изследване на законодателството, теорията и практиката по темата на дисертацията, бих препоръчала неговото публикуване.

8. Заключение

В заключение, смятам че представеният за защита дисертационен труд отговаря на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България – показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по специалността

„Наказателен процес", разкрива способностите на кандидата за самостоятелно научно мислене и творчески подход към изследваните теми и съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Поради това убедено изразявам своето положително становище и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително за придобиване на образователната и научна степен „доктор" от Христо Георгиев Кутиев в професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Наказателен процес".

Член на научното жури:

доц. д-р Екатерина Салкова